

Πτήση

**Ισοζύγιο
Αντιαεροπορικής
Ισχύος**

SAMP/T-ASTER 30
Vs S-400 &
PATRIOT

POSEIDON'S RAGE 2022

Συνεργασία ΠΑ-USAFE
με F-35

Rafale Solo Display

Με τον πιλότο Bertrand
«Bubu» Butin

NAS Sigonella

Επίσκεψη στη
NATO Ground
Surveillance Force

**Αποβατική άσκηση
EFES 2022**

Γυμνάσια της Άγκυρας
στο Αιγαίο

A-10C

Super Warthog

Το μέλλον
των Thunderbolt II

34FS

Κυνηοί S-400
SEAD/DEAD

65AGRS

Οι Aggressors
γίνονται stealth

US Navy

Adversaries με
F-35 Lightning II

Fire Blade 22

Ελικόπτερα σε
COMAO

FLOAN

Αντί στα ισπανικά
SH-3 Sea King

EFES 2022

ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΑΠΟΒΑΤΙΚΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ

Η τουρκική άσκηση EFES, που διεξάγεται κάθε διετία με κύριο αντικείμενο μεγάλη αποβατική ενέργεια της Στρατιάς του Αιγαίου, αποτέλεσε φέτος εφελκτήριο επίδειξης ισχύος από την πολιτική ηγεσία της γειτονικής χώρας, προεξάρχοντας του Τούρκου προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν.

ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ MARCO DIJKSHOORN. ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΙΔΩΝ Γ. ΚΑΡΑΪΩΣΗΦΙΔΗΣ, ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Η EFES υλοποιείται σε διετή βάση από τη δεκαετία του 80, την εποχή συγκρότησης της Στρατιάς του Αιγαίου στις ακτές του κόλπου της περιοχής Σεφερικισάρ νότια της Σμύρνης, απέναντι από τη Σάμο. Η φετινή έκδοση της διακλαδικής άσκησης με πραγματικά πυρά (Combined Joint Live Fire Exercise) ήταν μια από τις μεγαλύτερες στην ιστορία της και οι πολλαπλές φάσεις της εξελίχθηκαν από τις 9 Μαΐου έως τις 9 Ιουνίου, με αποκορύφωμα την απόβαση στην οποία υπήρχε ευρεία διεθνής συμμετοχή και παρουσία άνω των 50 ελικοπτέρων και αεροπλάνων. Να σημειώσουμε ότι, όπως συμβαίνει σε όλες τις ασκήσεις αυτού του είδους (μη εξαιρουμένων και των ελληνικών), ο τόπος τέλεσής τους είναι ο ίδιος· στην προκειμένη περίπτωση μια τοποθεσία 40 χιλιομέτρα

από τον αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας Εφέσου, από την οποία και έχει λάβει το όνομά της η τουρκική εκπαιδευτική δραστηριότητα. Σύμφωνα με τα στοιχεία που αποδόσμευσε το τουρκικό γενικό επιτελείο, το 2016 υπήρχε συμμετοχή 8 χωρών, που αυξήθηκαν σε 20 το 2018 και έφτασαν τις 37 το 2022. [Η EFES 2020 ακυρώθηκε λόγω της πανδημίας COVID-19 και πραγματοποιήθηκε μόνο σε επίπεδο αρχηγείων και κάποιων μικρών ΤΑΜΣ.] Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι στους αριθμούς αυτούς περιλαμβάνονται και οι παρατηρητές, που είτε αποτελούν κλιμάκια αξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων ξένων χωρών είτε είναι απλώς οι στρατιωτικοί ακόλουθοι ηρεσβειών στην Άγκυρα. Παρ' όλα αυτά, όπως θα δούμε

παρακάτω, η διεθνής συμμετοχή της EFES 2022 ήταν αξιοσημείωτη. Η κύρια φάση της, με την παρουσία 11.000 ανδρών, χιλίων εξ αυτών της διεθνούς συμμετοχής (όπου και πάλι οι Τούρκοι υπολογίζουν το σύνολο των Αμερικανών Πεζοναυτών, βλέπε παρακάτω), ξεκίνησε στις 20 Μαΐου και σύμφωνα με την τουρκική πλευρά φέτος έγινε εκτεταμένη χρήση δικτύων ψηφιακής διοίκησης και ελέγχου σε διακλαδικό επίπεδο. Η οργάνωση και υλοποίηση της EFES γίνεται από τη διοίκηση της Στρατιάς του Αιγαίου (Ege Ordu Komutanligi), που ως γνωστόν έχει έδρα τη Σμύρνη. Τα μέσα της Διοίκησης της Αεροπορίας του Τουρκικού Στρατού (Turk Kara Havacilik Komutanligi), που έχει παραδοσιακά ογκώδη συμμετοχή, φιλοξενήθηκαν στην έδρα του 3^{ου}

Συντάγματος (3ncu Kara Havacilik Alayi), στο στρατιωτικό τμήμα (Gaziemir) του διεθνούς αεροδρομίου Adnan Menderes της Σμύρνης, όπου συνέρρευσαν πολλές μονάδες ελικοπτέρων από όλη την τουρκική επικράτεια. Στόχος της φετινής άσκησης, που η τυπική περιγραφή της δεν διέφερε από τις προηγούμενες, ήταν «η εκπαίδευση των συμμετεχουσών μονάδων και του προσωπικού τους στον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή συνδυασμένων και κοινών επιχειρήσεων, περιλαμβανομένων C2 (Command & Control), ηλεκτρονικού πολέμου, διοικητικής μέριμνας κ.ά., καθώς και η βελτίωση του επιπέδου διαλειτουργικότητας μεταξύ αρχηγείων και δυνάμεων για την αντιμετώπιση τακτικών, ασύμμετρων και υβριδικών απειλών».

Κύριο χαρακτηριστικό της πολύπλευρης εκμετάλλευσης της EFES 2022 για σκοπούς διεθνούς προβολής και υποστήριξης της εκτεταμένης καμπάνιας της τουρκικής προεδρίας ήταν η διοργάνωση όχι μίας αλλά δύο ημερών διακεκριμένων προσώπων (DV Day), στις οποίες υπήρχε ευρεία παρουσία εκπροσώπων MME από πολλές χώρες. Η μια εξ αυτών, στις 8 Ιουνίου, ήταν στην πραγματικότητα επίδειξη νυκτερινής αποβατικής/αεραποβατικής ενέργειας κατά «στόχου υψηλής αξίας» (όπως αόριστα αλλά με νόημα αναφερόταν στην τουρκική περιγραφή), στην οποία δυνάμεις ειδικών επιχειρήσεων με τη χρήση μεταφορικών ελικοπτέρων δημιουργήσαν αεροπρογεφύρωμα, το οποίο συνενώθηκε με θύλακα από δυνάμεις πεζοναυτών που κινήθηκαν με λέμβους

στην παρακείμενη ακτή. Και τις δυο ενέργειες υποστήριζαν με πραγματικά πυρά επιθετικά ελικόπτερα. Η επομένη της νυκτερινής επίδειξης, η 9^η Ιουνίου, ήταν η κύρια DV Day με την παρουσία σύσσωμης της πολιτικής ηγεσίας της γείτονος, στην οποία τον Τούρκο πρόεδρο Ερντογάν πλαισίωσε και ο κυβερνητικός εταίρος του, ο Ντεβλέτ Μπαχτσελί, πρόεδρος του Κόμματος Εθνικιστικής Δράσης (MHP). Τη συγκεκριμένη ημέρα επαναλήφθηκε το νυκτερινό σενάριο της προηγούμενης, ενισχυμένο όμως με περισσότερες επιμέρους φάσεις και δυνάμεις. Στην κατάληψη του «στόχου υψηλής αξίας» στην ημερήσια δράση προστέθηκε ναυτικός και αεροπορικός βομβαρδισμός, που προηγήθηκε της απόβασης δυνάμεων, οι οποίες αυτή τη φορά περιλάμβαναν

Τέσσερα T129B ATAK εκτελούν ομαδική βολή πυραύλων με καθοδήγηση λέιζερ UMTAS της Roketsan.

τεθωρακισμένα και άρματα μάχης, ενώ την ίδια στιγμή εξελίχθηκε και αεραποβατική ενέργεια πολύ μεγαλύτερης κλίμακας από την προηγούμενη νύκτα. Αναφορικά με τη διεθνή συμμετοχή η πλέον αξιοπρόσεκτη παρουσία ήταν αυτή των ΗΠΑ, οι οποίες, έχοντας λάβει μέρος στην EFES 2016, είχαν «προσπεράσει» την άσκηση του 2018. Επανήλθαν το 2022 με δυνάμεις της 22^{ns} Μονάδας Εκστρατείας Πεζοναυτών-MEU (Marine Expeditionary Unit) από το πλοίο αποβατικής κρούσης USS Arlington (LPD-24) κλάσης San Antonio. Στην τελική φάση της EFES 2022 οι αμερικανικές δυνάμεις πραγματοποίησαν συνδυασμένη χρήση δυο αερόστρωμνων LCAC (Landing Craft Air Cushion) και τεσσάρων CH-53E Sea Stallion της Μοίρας VMM-263 του USMC. Υπογραμμίζεται ότι οι ίδιες περίπου δυνάμεις έναν μήνα νωρίτερα, τον Μάιο του 2022, είχαν συμμετάσχει στη διμερή άσκηση Ελλάδα-Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής «ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ 2022» στην ευρύτερη περιοχή του Νομού Μαγνησίας και του Αιγαίου με την 32^η ΤΑΞ ΠΖΝ και αντικείμενα επικεντρωμένα στη διεξαγωγή αμφίβιων επιχειρήσεων (βλέπε «Πτήση» 25, Ιούνιος 2022).

Με την ογκώδη διεθνή συμμετοχή και τον μεγάλο αριθμό παρατηρητών και ΜΜΕ από πολλές χώρες, η EFES 2022 ήταν μια μεγάλη ευκαιρία επίδειξης όχι μόνο των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων αλλά και της τουρκικής πολεμικής βιομηχανίας. Ανάμεσα στις πολλές παρουσίες να σημειώσουμε αυτή ενός MEAM (τουρκιστί TIHA-Taarruz İnsansız Hava Araçları) Bayraktar Akinci του 3^{ου} Τάγματος Μη Επανδρωμένων Αεροχημάτων (3^{ncü} Ordu İnsansız Hava Araçları Sistemleri Tabur). Το αεροσκάφος, σύμφωνα με τα όσα ανακοινώθηκαν, απογειώθηκε από την έδρα του στην Batman, βαθιά στην Ανατολία, στις 03:20 και πραγματοποίησε προσβολή στόχου στην περιοχή της απόβασης το μεσημέρι με «έξυπνο» μικρο-πυρομαχικό MAM-L της Roketsan, επιστρέ-

Το προεδρικό S-92A, που επιχειρεί με τον βραχίονα εναέριων μέσων της τουρκικής αστυνομίας, φτάνει στον χώρο της άσκησης.

AS532UL πραγματοποίησαν πολλαπλές πτήσεις τις δυο DV Day για τη μεταφορά επισήμων και παρατηρητών στην άσκηση.

S-70A «Yarasa» («Νυκτερίδα») της διοίκησης δυνάμεων ειδικών επιχειρήσεων, που πρωταγωνίστησαν τόσο στη νυκτερινή όσο και την ημερήσια επίδειξη.

S-70A-28D «10057»/702493 του Özel Hava Grup

Cougar της Τουρκικής Αεροπορίας υλοποίησαν CSAR με την υποστήριξη T129 ATAK.

Στη νυκτερινή DV Day, T129 υποστήριξαν τη δράση δημιουργίας προγεφυρωμάτων με βολές πυροβόλων και ρουκετών Cirit με καθοδήγηση λέιζερ.

Η EFES 2022 έγινε εφαλτήριο επίδειξης ισχύος από την πολιτική ηγεσία της γειτονικής χώρας με πλήρη εκμετάλλευσή της από τον Τούρκο πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, ενταγμένη στην επεκτεταμένη χρονικά προεκλογική εκστρατεία που διεξάγει όλο το 2022.

φοντας στη βάση του και διανύοντας 2.600 km για τη συνολική διαδρομή. Ήταν η πρεμιέρα του δικινητήριου MEAM της Baykar σε EFES, σε λιγότερο από έναν χρόνο μετά την παραλαβή των πρώτων συστημάτων το καλοκαίρι του 2021, το οποίο έκανε επίσης πρεμιέρα στην *Anatolian Eagle 2022* τρεις εβδομάδες αργότερα (βλέπε «Πτήση» 27, Αύγουστος 2022).

Μια άλλη πρωτιά ήταν η ογκώδης εμφάνιση των TAI T129B ATAK, τα οποία ανέλαβαν πλήρως τα καθήκοντα συνοδείας και εγγύς αεροπορικής υποστήριξης αερομεταφερόμενων και ναυτικών αποβατικών δυνάμεων, αντικαθιστώντας τα AH-1P Cobra και AH-1W Super Cobra, τα οποία πρωταγωνιστούσαν σε όλες τις προηγούμενες EFES.

Η Τουρκική Αεροπορία-THK (Turk Hava Kuvvetleri) έλαβε μέρος στην άσκηση με αριθμό F-16C/D (προερχόμενα από τις 132 Filo, 152 Filo, 162 Filo, 181 Filo, 191 Filo

Σχηματισμός F-16C από διαφορετικές Μοίρες που επιχειρούν από την Bandırma. Το ένα προέρχεται από την 162 Filo, που ανασυγκροτήθηκε μετά τη διάλυσή της σε συνέχεια του αποτυχημένου πραξικοπήματος του Ιουλίου 2016.

Η Αεροπορία των Τουρκικών Χερσαίων Δυνάμεων είχε την ογκωδέστερη συμμετοχή στην EFES 2022.

Το 3ο Σύνταγμα Αεροπορίας Στρατού ενταγμένο στη Στρατιά του Αιγαίου αναφέρει τα ΑΤΑΚ ως T129N, υπονοώντας τις επιχειρήσεις τους σε ναυτικό περιβάλλον.

Πέντε CH-47F υποστήριξαν αεροπορική ενέργεια, συνεργασία με αμερικανικά CH-53C Sea Stallion του Σώματος των Πεζοναυτών.

Αντίθετα με τις προηγούμενες EFES τα T129 ΑΤΑΚ χρησιμοποίησαν θερμολίδες μόνο τη μέρα.

και 193 Filo) αλλά και F-4E-2020 Terminator της 111 Filo, παρά το γεγονός ότι ο ρόλος των Phantom έχει υποβαθμιστεί και δεν ήταν παρόντα στην *Anatolian Eagle 2022* τον Ιούνιο. Στη διάρκεια της ημερήσιας DV Day τα F-4E και τα Fighting Falcon πραγματοποίησαν προσβολές με πυροβόλα κατά στόχων στην ακτή, ενώ τρία από τα F-16 έριξαν JDAM GBU-31 των 2.000 λιβρών. Σε προσομοίωση ανεφοδιασμού αεροπρογεφυρωμάτων ένα C-130B Hercules του 222 Filo πραγματοποίησε ρίψη εφοδίων, ενώ CN235M-100 της 125 Filo επιχειρώντας από τη γειτονική AB Kaklic έριξε αλεξιπτωτιστές, οι οποίοι συγκροτούσαν ομάδες προκεχωρημένων παρα-

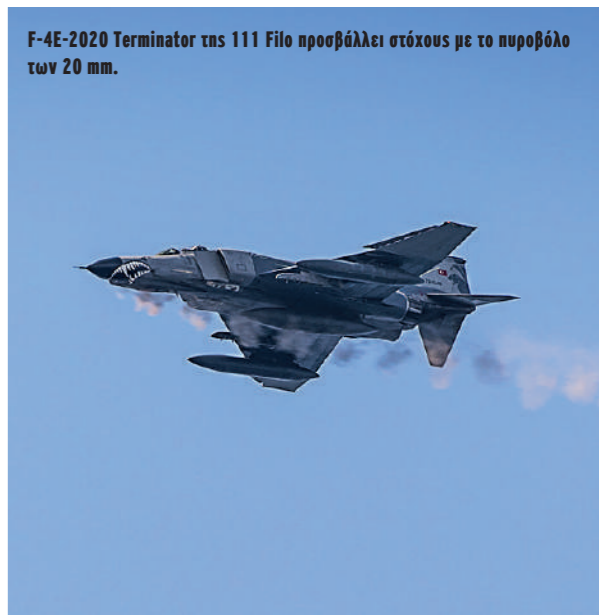
τηρητών. Ο κύριος «πάροχος» δυνάμεων στην άσκηση ήταν φυσικά ο τουρκικός στρατός ξηράς με προσωπικό και ελικόπτερα που εξορμούσαν από την AB Gazimիր, ανάμεσά τους S-70A-28D Black Hawk της Διοίκησης της Ομάδας Ειδικών Επιχειρήσεων (Ozel Hava Grup Komutanligi) με εφεδρικές, εξωτερικές δεξαμενές καυσίμου, που προέρχονταν από την έδρα τους στην AB Etimesgut κοντά στην Άγκυρα, μαζί με τα καινούρια CH-47F από την AB Guvercinlik, επίσης κοντά στην

Πόσο αποτελεσματικό είναι το καμουφλάζ των ΑΤΑΚ;

Η φετινή έκδοση της διακλαδικής άσκησης με πραγματικά πυρά EFES 2022 ήταν μια από τις μεγαλύτερες στην ιστορία της και οι πολλαπλές φάσεις της εξελίχθηκαν από τις 9 Μαΐου έως τις 9 Ιουνίου.

F-4E-2020 Terminator της 111 Filo προσβάλλει στόχους με το πυροβόλο των 20 mm.

Τρία S-70B Seahawk της Αεροπορίας του Τουρκικού Ναυτικού συνέβαλαν σε Α/Υ επιχειρήσεις.

Ένα από τα τέσσερα ATR72-600MPA που έχει παραλάβει μέχρι στιγμής το τουρκικό ναυτικό (από τα έξι σε παραγγελία) υπό διαμόρφωση ASW στο πλαίσιο του προγράμματος MELTEM III.

Προσομοίωση ανεφοδιασμού προγεφυρωμάτων από C-130B του 222 Filo.

τουρκική πρωτεύουσα. [Τα τουρκικά Chinook είναι μοιρασμένα ανάμεσα στο Ozel Hava Grup για υποστήριξη ειδικών επιχειρήσεων και το Τάγμα Μεταφορικών Ελικοπτέρων (Yuk Helikopter Tabur), ενώ ένα είναι διαμορφωμένο με καμπίνα VIP. Η Τουρκική Ακτοφυλακή και Στρατοχωροφυλακή παρέιχαν μέσα SAR με Bell 412EP και S-70A αντίστοιχα.

Σημαντικό ρόλο στην άσκηση και ειδικότερα στις κινήσεις της αποβατικής αρμάδας είχε η Αεροπορία του Τουρκικού Ναυτικού με τρία S-70B και ένα ATR-72MPA/ASW (P-72A), τα οποία υλοποίησαν ανθυποβρυχιακές επιχειρήσεις για την προστασία της επιχειρώντας από τον Αεροναύσταθμο Dalaman. Παράλληλα με την άσκηση πραγματοποιήθηκε περίπου στην ίδια περίοδο και η έκθεση Defense Industry Days 2022, στην οποία το σύνολο των βιομηχανιών και εταιρειών της τουρκικής βιομηχανίας εξέθεσαν προϊόντα και τεχνολογίες. Επίσκεψη στην έκθεση είχε ενταχθεί στο πρόγραμμα περιήγησης των ξένων αντιπροσωπιών και των διεθνών MME. ■

Μια από τις προσβολές στόχου με JDAM GBU-31 των 2.000 λιβρών.

Η ημερήσια DV Day περιλάμβανε την κύρια αποβατική ενέργεια με τη συμμετοχή δυνάμεων πεζοναυτών.

Η πιο ουσιαστική διεθνής παρουσία ήταν η αμερικανική, αν και αρκετές άλλες χώρες συμμετείχαν με κλιμάκια ειδικών επιχειρήσεων.

Με την ογκώδη διεθνή συμμετοχή και τον μεγάλο αριθμό παρατηρητών και MME από πολλές χώρες, η EFES 2022 ήταν μια μεγάλη ευκαιρία επίδειξης όχι μόνο των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων, αλλά και της τουρκικής πολεμικής βιομηχανίας.

EFES 2022, Οι συμμετοχές

Μονάδα	Αεροσκάφη	Έδρα
Turk Kara Havacilik Komutanligi		
3ncu Ordu Insansiz Hava Araclari Sistemleri Tabur Komutanligi	1 Akinci	Batman
Hava Ulastirma Grup Komutanligi	4 AS532UL Cougar	Guvercinlik (Αγκυρα)
1nci Kara Havaciki Alayi Komutanligi	1 T129B ATAK	Isparta
2nci Kara Havaciki Alayi Komutanligi	1 T129B ATAK	Malatya (Μελίτινν)
3nci Kara Havaciki Alayi Komutanligi	6 AS532UL Cougar, 5 S-70A-28D Black Hawk, 2 T129B ATAK	Gaziemir (Σμύρνν)
4nci Kara Havaciki Alayi Komutanligi	4 T129B ATAK	Samandira
Ozel Hava Grup Komutanligi	3 S-70A-28D	Etimesgut (Αγκυρα)
Yuk Helikopter Tabur Komutanligi	5 CH-47F	Guvercinlik (Αγκυρα)
Turk Jandarma Havacilik Baskanligi (Στρατοχωροφυλακή)		
Aydin Jandarma Helikopter Filo Komutanligi	1 S-70A-28D (SAR)	Aydin (Αϊδίνιο)
Turk Sahil Guvenlik Hava Komutanligi (Ακτοφυλακή)		
Sahil Guvenlik Izmir Hava Grup Komutanligi	AB412EP	Gaziemir (Σμύρνν)
Turk Hava Kuvvetleri (Πολεμική Αεροπορία)		
1nci Ana Jet Us, 111 Filo	4 F-4E-2020	Eskisehir
2nci Ana Jet Ussu Ucus Egitim Merkez, 125 Filo	1AS532UL VIP, 2 CN235M-100	Kaklic (Σμύρνν)
132 Filo, 152 Filo, 162 Filo, 181 Filo, 191 Filo και 193 Filo	F-16C/D	
12nci Hava Ulastirma Ana Us, 222 Filo	1 C-130B	Kayseri (Καισάρεια)
Turk Deniz Hava Komutanligi (Αεροπορία Ναυτικού)		
352 Deniz Helikopter Filosu	3 S-70B	Dalaman
301 Deniz Hava Filosu	1 ATR72-600MPA	Dalaman